

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ได้ระบุนกรอบในการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติให้ผู้เข้ามาบริหารประเทศแต่ละคณะกำหนดนโยบายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสมในการบริหารประเทศ ทั้งยังสร้างกลไกในการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นอย่างร่วมมือร่วมใจกันรวมทั้งลดเงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อให้ประเทศมีความสงบสุขบนพื้นฐานของความรู้รักสามัคคี ประองคองการที่จะดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานของรัฐตามแนวทางประชารัฐภายใต้กฎเกณฑ์ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะสังคมไทย หลักความสุจริต หลักสิทธิมนุษยชน และหลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งในทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ราชกิจจานุเบกษา. 2557 : 1 - 2) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 นโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 กล่าวว่าไว้ว่ารัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมสังคมไทยให้อยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญ 6 ประการ ตามหลักธรรมาภิบาล คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จึงเป็นแนวทางในการจัดระเบียบสังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ราชกิจจานุเบกษา. 2560 : 17)

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 16 กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการของส่วนราชการ ให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ 4 ปี และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2551 เห็นชอบให้ส่วนราชการทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการ 4 ปี ของหน่วยงานทุกปีเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้แจ้งให้ส่วนราชการปรับปรุงแผนปฏิบัติการ 4 ปีของส่วนราชการโดย

เพิ่มประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธรรมาภิบาล ด้านการสร้างความปลอดภัย หรือการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต และการส่งเสริมคุ้มครองจริยธรรมที่มีผลกระทบต่อการค้าเงินการของ ส่วนราชการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : ข)

หลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้ถูกนำมาเป็นกลยุทธตาม นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น และเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบ โปร่งใส เป็นธรรมและตรวจสอบได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์กรหลักที่ สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ใน การบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไปให้โรงเรียนซึ่งมีฐานะเป็น นิติบุคคล และต้องมีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการปฏิบัติภารกิจภาครัฐที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับเยาวชนและ ประชาชนได้รับความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 1)

ปัจจุบันองค์การทางการศึกษาอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์กรอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พร้อมทั้งฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 12 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศระยะกลาง เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ ระยะยาวที่ได้กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ปี พ.ศ. 2570 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “คนไทยภาคภูมิใจในความ เป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียงยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคงอยู่ใน สภาพแวดล้อมที่ดี เกื้อกูล และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560 : 12) ดังนั้นการปรับตัวขององค์กรจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อ ให้เกิดความพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การปรับตัวขององค์กรเกิดจากการ

เรียนรู้ประสบการณ์ของสมาชิกในองค์กรโดยการเรียนรู้จะช่วยให้องค์การ มีศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดการพัฒนาที่รวดเร็วและยั่งยืน องค์กรต่าง ๆ ในยุคนี้จึงต้องปรับตัวให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หรือวิทยาการสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา หรือเพื่อให้องค์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยการพัฒนางานขององค์กรให้มีคุณภาพ การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น จำเป็นต้องสร้างและพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยที่สมาชิกในองค์กรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการสร้างผลงานไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้องค์กรสามารถปรับเปลี่ยนไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาองค์กรให้ก้าวไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้นเกิดจากผู้บริหารที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าด้านความสามารถ สติปัญญา และพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง ผู้ร่วมงาน และองค์กรให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ องค์กรจะต้องจัดให้บุคลากรฝึกฝนการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้บุคลากรมีการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้มีอิสระในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ให้โอกาสในการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมาร์ควอดท์ (Marquardt, 1996 : 34) ลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วย พลวัตการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนองค์กร การเสริมอำนาจบุคคล การจัดการความรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้โรงเรียนเป็นองค์กรทางการศึกษาที่มีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงถูกคาดหวังจากสังคมไว้สูงที่จะเป็นกลไกในการพัฒนาเยาวชนไปสู่สังคมที่พึงปรารถนา โรงเรียนจึงควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามที่ ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel, 2001 : 90) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเป็นองค์กรให้การบริการที่ผูกพันกับเรื่องของการสอนและการเรียนรู้เป็นหลัก เป้าหมายสุดท้ายของโรงเรียนคือ การเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้น ในบรรดาองค์กรประเภทต่าง ๆ โรงเรียนจึงควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทใด ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวคิดทางการบริหารที่น่าสนใจ เพราะเป็นการพัฒนาทั้งระดับปัจเจกบุคคล และระดับองค์กร ในการที่จะเปิดกว้างเพื่อเรียนรู้ร่วมกันจากประสบการณ์ที่ได้รับทั้งทางบวกและทางลบเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ส่วนหลักธรรมาภิบาลนั้นมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะผลักดันให้องค์การกลายเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารควรให้ความสำคัญและเห็นความสำคัญในการพัฒนาองค์กรหรือสถานศึกษาของตนให้มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว สามารถสร้างสรรค์

สิ่งใหม่ ๆ อันจะนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดี อีกทั้งยังต้องเป็นผู้นำที่จะทำให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงตามการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีรูปแบบกระบวนการบริหารที่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ผู้บริหารยุคปัจจุบันจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีวิสัยทัศน์ คุณธรรม จริยธรรม วิจารณ์ญาณ และความคิดสร้างสรรค์เพื่อผลักดันให้องค์การขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในระบบบริหารภาครัฐจะไม่ประสบความสำเร็จหากเป็นการดำเนินการเพียงลำพังจากภาครัฐเท่านั้น ดังนั้น ภาคประชาชน ธุรกิจเอกชน องค์กรเอกชน สื่อมวลชนต้องร่วมมือกันในการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐในทุกมิติโดยเฉพาะการทำให้บุคลากรของรัฐยึดประโยชน์สุขของประชาชนเป็นเป้าหมายหลักในการปฏิบัติหน้าที่อย่างแท้จริง (ปธาน สุวรรณมงคล. 2560 : 89)

ในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน ผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญและเห็นความสำคัญในการพัฒนาองค์กรหรือสถานศึกษาของตนให้มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อันจะนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กอปรกับครูผู้สอนในสถานศึกษาก็มิได้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนและจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่ครูผู้สอนทุกคนต้องรับผิดชอบภาระหน้าที่งานอื่น ๆ ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของผู้เรียนเป็นหลักทั้งสิ้น และในการปฏิบัติงานนั้นต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ การที่ครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายเพื่อให้งานสำเร็จ เป้าหมายขององค์กรบรรลุและสามารถขับเคลื่อนไปได้นั้น บุคคลเพียงคนเดียวไม่สามารถประกอบการทำงานทุกสิ่งทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแบ่งปันประสบการณ์ของบุคลากรทั้งหมดในองค์กรเพื่อช่วยเหลือ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อเป็นสารสนเทศในการพัฒนาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17
2. เพื่อศึกษาระดับสภาพองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลและองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารระดับสูงและผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้สอดคล้องกับนโยบายในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งจะนำไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 88 คน และครูจำนวน 1,418 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,506 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. 2560 : 19 – 20)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ปีการศึกษา 2560 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางการประมาณค่าเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เกรจีซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 – 610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 378 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) ด้วยวิธีการกำหนดช่วงสุ่ม (Sampling interval) โดยการเรียงจำนวนผู้บริหารและครูตามขนาดสถานศึกษาก่อน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามช่วงการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 25 คน และครูจำนวน 352 คน รวมทั้งสิ้น 377 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพยากรณ์ ประกอบด้วย

1.1 หลักนิติธรรม

1.2 หลักคุณธรรม

1.3 หลักความโปร่งใส

1.4 หลักความมีส่วนร่วม

- 1.5 หลักความรับผิดชอบ
- 1.6 หลักความคุ้มค่า
2. ตัวแปรเกณฑ์ ประกอบด้วย
 - 2.1 พลวัตการเรียนรู้
 - 2.2 การปรับเปลี่ยนองค์การ
 - 2.3 การเสริมอำนาจบุคคล
 - 2.4 การจัดการความรู้
 - 2.5 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมือง และใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินงานของครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

1. **หลักนิติธรรม** หมายถึง การกำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้ในสถานศึกษา โดยความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา ส่งเสริมการประพฤติตนที่ดีตามจรรยาบรรณโดยเท่าเทียมกันสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

2. **หลักคุณธรรม** หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม ซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่งานสอนและการบริหารงาน มีการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนให้พัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ยกย่อง เชิดชูเกียรติให้มีความภาคภูมิใจในอาชีพครู

3. **หลักความโปร่งใส** หมายถึง การสร้างความไว้วางใจในสถานศึกษาโดยปรับปรุงกลไกการทำงานภายในให้มีความถูกต้อง ตรวจสอบได้ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารด้านการศึกษาให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนทราบอย่างเปิดเผย

4. **หลักความมีส่วนร่วม** หมายถึง การเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนรับรู้และเสนอความคิดเห็นในสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการบริหารงาน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ครูและผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักในหน้าที่การงาน มุ่งมั่นให้บริการตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการปรับปรุงข้อบกพร่อง พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง มุ่งสู่ความสำเร็จและคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการ วางแผน และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา รู้จักประหยัดการใช้ สาธารณูปโภคตามความต้องการ

องค์การแห่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษาที่มีบรรยากาศของการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์การ มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและต่อเนื่อง รวมถึงมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ขององค์การ ทั้งในระดับบุคคล ทีมงานและองค์การ โดยให้ความสำคัญต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการความรู้ การใช้ความรู้ และการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความสำเร็จอย่างแท้จริง ประกอบด้วย

1. พลวัตการเรียนรู้ หมายถึง สมาชิกในสถานศึกษามีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและต่อเนื่อง กระตือรือร้น สนใจที่จะพัฒนาตนเอง

2. การปรับเปลี่ยนองค์การ หมายถึง สมาชิกในสถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยน สถานศึกษาไปเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้วยความเข้าใจองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ เข้าใจ วัฒนธรรมองค์การ เข้าใจกลยุทธ์ และเข้าใจโครงสร้างที่เป็นการกระจายอำนาจการบริหารเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ พร้อมยอมรับการเรียนรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ

3. การเสริมอำนาจบุคคล หมายถึง การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ของทุกคนในสถานศึกษาด้วยการให้อิสระทางความคิด อำนาจความสะดวก และให้รางวัล มีการพัฒนา ศักยภาพการทำงานให้แก่สมาชิกในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน พันธมิตร เครือข่ายธุรกิจ และผู้รับบริการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน

4. การจัดการความรู้ หมายถึง การจัดรูปแบบ การรวบรวม การแสวงหา การจัดระบบ ข้อมูล และการสร้างฐานข้อมูล มีการพัฒนาความรู้ไปสู่นวัตกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ของสมาชิกทุกคนในสถานศึกษา รวมถึงการเรียนรู้จากข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในองค์การ

5. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี หมายถึง การสนับสนุนให้สมาชิกทุกคนใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดหาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อ ความคล่องตัว พัฒนาดตนเองให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์เพื่อการเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน ใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง ประเภทของสถานศึกษาจำแนกตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ออกเป็น 4 ขนาด ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. 2554 : 2)

1. ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียน จำนวน 1 - 499 คน
2. ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียน จำนวน 500 - 1,499 คน
3. ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียน จำนวน 1,500 - 2,499 คน
4. ขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียน จำนวนตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เพื่อดูแลรับผิดชอบสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด

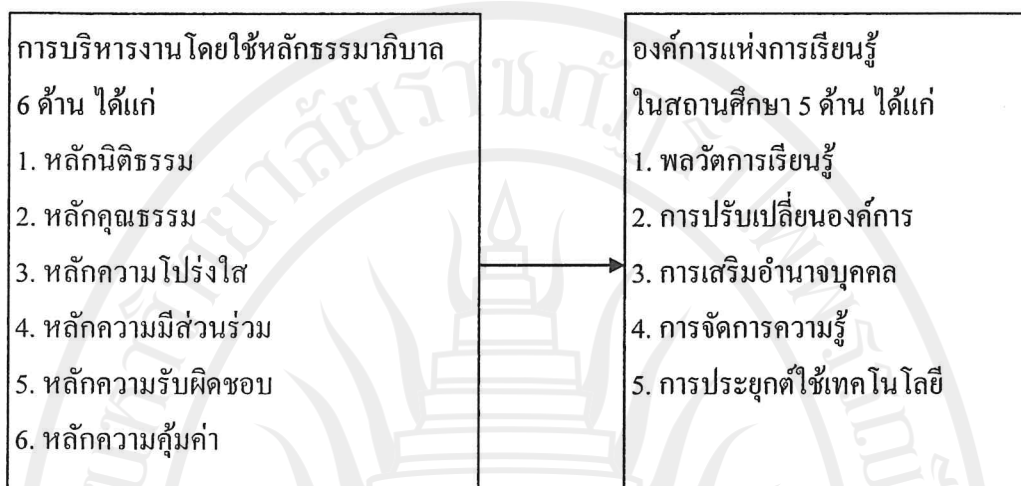
กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ได้มาจากการสังเคราะห์เนื้อหาและงานวิจัยของนักวิชาการ ได้มา 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า ส่วนของตัวแปรเกณฑ์ใช้แนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ของ (Marquardt. 1996 : 34) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) พลวัตการเรียนรู้ 2) การปรับเปลี่ยนองค์การ 3) การเสริมอำนาจบุคคล 4) การจัดการความรู้ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดังภาพประกอบ 1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรเกณฑ์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสภาพองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17
2. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสามารถพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้